

PRIKAZI NOVIH KNJIGA, ČASOPISA I ZNANSTVENIH SKUPOVA

REVIEWS OF NEW BOOKS, MAGAZINES AND CONFERENCES

360 GODINA ORGANIZIRANOG ČITANJA I KNJIŽNIČARENJA U KOPRIVNICI (KNJIŽNICE I ČITAONICE GRADA KOPRIVNICE 1650. - 2010. : SPOMENICA KNJIŽNICE I ČITAONICE "FRAN GALOVIĆ" KOPRIVNICA. IZDAVAČ: KNJIŽNICA I ČITAONICA "FRAN GALOVIĆ", KOPRIVNICA, 2010., 301 STR.)

Prvi podatak o nekoj knjižnici u Koprivnici datira iz 1650. godine - radilo se o knjižnici Župe sv. Nikole koja je imala 59 knjiga. Otada je, do danas kada samo gradska koprivnička knjižnica ima preko 100.000 knjiga, prošlo 360 godina. Kako navodi glavna urednica knjige *Knjižnice i čitaonice grada Koprivnice 1650. - 2010.* Dijana Sabolović-Krajina, ravnateljica Knjižnice i čitaonice "Fran Galović" Koprivnica, koja je i izdavač knjige, taj broj asocira na puni krug, odnosno određenu zaokruženost, cjelinu, te je upravo sada bilo pravo vrijeme da se povijest organiziranog čitanja i knjižničarenja u Koprivnici pokuša rekonstruirati i usustaviti. Tog vrlo zahtjevnog posla još 2005. godine prihvatila se skupina stručnjaka, na čelu sa spomenutom urednicom, te su ga kroz pet godina odradili i više nego korektno podarivši nam ovu vrlo kvalitetnu knjigu.

Knjigu bismo mogli dvojako podijeliti na dva dijela. Prema prvom kriteriju, ovu bismo knjigu mogli podijeliti na njezin stručno-znanstveni i popularni dio, a prema drugom na dio koji govori o Knjižnici i čitaonici "Fran Galović" i dio koji govori o ostalim knjižnicama i čitaonicama u Koprivnici. S obzirom na takvu podjelu u ovoj bi knjizi vrlo široka paleta čitatelja mogla pronaći svoj interes.

Što se tiče stručno-znanstvenog dijela knjige, u njemu je ponajviše obrađena povijest kako koprivničkih čitaonica i knjižnica tako i današnje spominjane gradske knjižnice. Hrvoje Petrić s Filozofskog fakulteta iz Zagreba u svojem je članku *Prve knjižnice i čitaonice u Koprivnici (1650. - 1869.)* obradio najstarije poznate koprivničke knjižnice i čitaonice, i to od one prve spominjane iz 1650., do Trgovačko-obrtničke knjižnice iz 1869. Daljnju povijest brojnih koprivničkih knjižnica i čitaonica do 1945. godine u svojem je članku *Čitaonice i knjižnice u Koprivnici (1871. - 1945.)* obradila Josipa Strmečki iz Knjižnice i čitaonice "Fran Galović". Širi društveni kontekst osnivanja, djelovanja i nestajanja koprivničkih knjižnica i čitaonica u 19. i prvoj polovici 20. stoljeća u svojem prilogu *Čitaonice, knjižnice i koprivnička društva u 19. i prvoj polovici 20. stoljeća* zatim daje Božica Anić iz Muzeja grada Koprivnice.

Nakon ovih priloga, slijedi dio knjige koji je posvećen samo današnjoj gradskoj koprivničkoj knjižnici - Knjižnici i čitaonici "Fran Galović". Njezinu povijest od osnivanja 1945. do 1994. godine u opsežnijem prilogu *Gradska knjižnica i čitaonica u Koprivnici 1945. - 1994.* obradila je Dijana Sabolović-Krajina. U tom su razdoblju stvoreni temelji za suvremenu gradsku knjižnicu kakvu poznajemo danas. Knjižnica je kroz to vrijeme promijenila nekoliko sjedišta te je djelovala kao sastavnica nekoliko društava i ustanova, no prvo se 1981. uselila u današnju vlastitu zgradu na glavnom koprivničkom trgu, a zatim se 1991. i institucionalno osamostalila kao posebna ustanova te dobila svoje današnje ime po istaknutom hrvatskom književniku Franu Galoviću iz Podravine. Razdoblje velikih i brzih društvenih i posebno tehnoloških promjena od 1995. do 2009. godine u djelovanju koprivničke knjižnice u svojem je članku *Moderna knjižnica: Knjižnica i*

čitaonica "Fran Galović" Koprivnica 1995. - 2009. obradio Kristijan Ujlaki iz Knjižnice i čitaonice "Fran Galović". U tom je razdoblju knjižnica obnovila i modernizirala zgradu u kojoj se danas nalazi, ali je modernizirala i definirala i svoju današnju ulogu i funkciju kulturno-informacijskog i multimedijalnog središta Koprivnice otvorenog svima. Ujlaki u svojem prilogu predstavlja najznačajnije projekte i aktivnosti te ostale činjenice po kojima je koprivnička knjižnica do danas postala jedna od najboljih narodnih knjižnica u Hrvatskoj. Na prošla dva priloga nadovezuje se prilog *Lokacije i adaptacije Knjižnice i čitaonice "Fran Galović" Koprivnica od 1945. do danas* Ljiljane Vugrinec iz Knjižnice i čitaonice "Fran Galović" u kojem se detaljnije govori o lokacijama na kojima je djelovala koprivnička gradska knjižnica od 1945. do danas, te o brojnim adaptacijama njezine današnje zgrade.

Tim prilogom je na neki način zatvoren dio knjige koji se bavi ukupnom poviješću koprivničke gradske knjižnice, te je istovremeno otvoren dio knjige koji predstavlja njezine pojedine veće odjele. Tako je ista autorica u narednom svojem prilogu *Bibliobusna služba Knjižnice i čitaonice "Fran Galović" Koprivnica* obradila bibliobusnu službu koprivničke knjižnice koja djeluje od 1979. do danas, a u drugom, *Matičnost Knjižnice i čitaonice "Fran Galović" Koprivnica i mreža knjižnica - povijest i suvremenost*, njezinu funkciju matične knjižnice prvo za općinu Koprivnica, a od 1992. i za cijelu Koprivničko-križevačku županiju. U tom prilogu autorica daje i popis mreže knjižnica u spomenutoj županiji. U taj krug priloga spadao bi još i prilog Kristijana Ujlakija *Posebne zbirke Knjižnice i čitaonice "Fran Galović" Koprivnica* u kojem opisuje pojedine zasebne zbirke koje danas ima koprivnička gradska knjižnica.

Posljednji dio knjige čine esejistički, memoaristički i slični tekstovi više autora. Tako prvo Dijana Sabolović-Krajina u svojem članku *Knjižnica danas, knjižnica ubuduće* donosi svoja promišljanja o težištima koprivničke knjižnice budućnosti, odnosno budućnosti koprivničke knjižnice. Zatim slijedi poglavlje knjige naslovljeno *Sjećam se...* u kojem dvanaestak istaknutih kulturnih, znanstvenih i društvenih djelatnika iz Koprivnice i okolice, odreda prijatelja i suradnika koprivničke gradske knjižnice, iznosi svoja sjećanja i razmišljanja o koprivničkoj gradskoj knjižnici ili općenito o čitanju i knjigama. Našli su se u toj rubrici povjesničarka Mira Kolar-Dimitrijević, teoretičar i povjesničar književnosti Milivoj Solar, književnici Pajo Kanižaj, Božidar Prosenjak, Damir Mađarić, Zvonko Todorovski i Maja Gjerek, novinari Ivo Čičin-Mašansker i Željko Krušelj, akademska slikarica Sunčanica Tuk, lingvistica i teoretičarka fenimizma Rada Borić, likovni kritičari Marijan Špoljar i Nada Beroš, urednik i izdavač Krunoslav Jajetić, dizajner Antonio Grgić i dr. Poseban nešto duži esej o čitanju i knjigama pod naslovom *Tragač za stranicama knjige* napisao je koprivnički književnik Vjekoslav Prvčić, a to poglavlje, ali i cijeli primarni dio knjige zatvara esej *Pismo knjižničara korisnicima ili razmišljanje o onome što bi knjižničari željeli reći korisnicima, ali možda (još) nisu imali priliku*, potpisan s "Vaši knjižničari".

Knjiga je popraćena pogovorom koji je napisao Ilija Peić iz Narodne knjižnice "Petar Preradović" iz Bjelovara, te prigodnim slovom koprivničkog gradonačelnika Zvonimir Mršića i koprivničko-križevačkog župana Darka Korena. Prilog knjizi čine i izvatici iz recenzija koje su napisali istaknuti bibliolog i knjižničar Aleksandar Stipčević i povjesničar i geograf Dragutin Feletar. Na kraju knjige nalaze se i biografske bilješke o autorima stručnih tekstova te kazalo imena osoba spominjanih u knjizi.

Kao što je vidljivo iz ovako kratko predstavljenog sadržaja, knjiga dakle nudi pregled povijesti i suvremenosti, ali i pogled u budućnost koprivničkog knjižničarstva. Važnija poglavlja u knjizi prevedena su na engleski jezik, kao i naslovi svih radova te sažetci stručnih radova što će pripomoći promoviranju knjige i u međunarodnom kontekstu. Za one čitatelje sklonije lakšem štivu, u knjizi se nalaze i esejistički i prigodni članci iz kojih se također može mnogo toga saznati o koprivničkim knjižnicama u prošlosti i sadašnjosti. Na sve pobrojano na najbolji se način nadovezuje i moderno i

pregledno grafičko oblikovanje knjige, u kojem dominiraju kružnica, koja krasi i naslovnu stranicu, i narančasta boja po kojoj je koprivnička gradska knjižnica danas prepoznatljiva, te odlična tehnička izvedba knjige (tvrde korice i dr.) čime dobivamo kroz više kriterija vrlo kvalitetnu knjigu kakvu bogata i raznolika prošlost i suvremenost knjižničarenja i čitanja u Koprivnici i zaslužuje.

Mario Kolar

EKONOMSKA I EKOISTORIJA: ČASOPIS ZA GOSPODARSKU POVIJEST I POVIJEST OKOLIŠA, VOLUMEN VI, BR. 6, 2010., 271 STR.

Nakon što su pojedini brojevi znanstvenog časopisa za ekonomsku povijest i povijest okoliša *Ekonomska i ekohistorija* (ur. Hrvoje Petrić i Drago Rosandić) do sada bili posvećeni odnosima ljudi i rijeka (br. 3), ljudi i šuma (br. 4) te ljudi i lova (br. 5), najnoviji 6. broj tog časopisa, objavljen krajem 2010. godine, tematski je posvećen istraživanju odnosa ljudi i planina/gora iz ekohistorijske perspektive. Također kao i u prijašnjim brojevima i u ovom je broju zastupljeno nekoliko tema iz Podravine.

Glavni tematski blok časopisa koji govori o odnosu ljudi i planina/gora otvara izvorni znanstveni rad Drage Rosandića s Odsjeka za povijest Filozofskog fakulteta u Zagrebu *Zrinska gora u ranome novom vijeku* u kojem autor na temelju prije svega kartografskih izvora propituje nastanak i razloge trajanja oronima Zrinska gora u ranome novom vijeku. Marin Knezović iz Zagreba u svojem izvornom znanstvenom radu *Planine, brda i brežuljci u ranosrednjovjekovnim hrvatskim ispravama* pokušava procijeniti koliko su obilježja planinskog i gorskog okoliša bila važna za stanovnike hrvatskog priobalja u ranom srednjem vijeku s obzirom na to koliko ih se spominje u tadašnjim ispravama. Hrvoje Petrić s Odsjeka za povijest Filozofskog fakulteta u Zagrebu u svojem izvornom znanstvenom radu *Kalničko gorje u ranome novom vijeku*, pisanom u cijelosti engleskim jezikom, prvo daje prirodnogeografske osobitosti Kalničkog gorja u ranome novom vijeku, pokušavajući pritom rekonstruirati i njihovo stanje u tom vremenu, a nakon toga prati ranonovovjekovne procese njihove antropizacije. Marko Šarić sa Zavoda za hrvatsku povijest Filozofskog fakulteta u Zagrebu u svojem izvornom znanstvenom radu *Planine i morlački svijet u Dalmaciji* na primjeru triju najvažnijih planina u Dalmaciji (Velebit, Dinara i Biokovo) analizira interakciju njihovih prirodnih obilježja i moralčkog povijesnog fenomena, tj. daje analizu složenih odnosa unutar uzročno-posljedičnog lanca prirodni okoliš - društveni odnosi - gospodarski sustavi - kulturni obrasci. Slaven Bertoša s Odsjeka za povijest Sveučilišta Jurja Dobrile u Puli u svojem izvornom znanstvenom radu *Planina Učka i mozaici iz njezine novovjekovne prošlosti* govori o najznačajnijim epizodama iz prošlosti te najviše planine u Istri te daje opis topografske skice ceste preko Učke iz 1878. godine. Viktorija Košak iz Katoličkog školskog centra "Ivan Pavao II" iz Bihaća u svojem izvornom znanstvenom radu *Glad u planinama i nizinama u drugoj polovici 18. stoljeća* istražuje utjecaj prirodnogeografskog položaja naseljenih područja u Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini na pospješivanje ili ublažavanje gladi u 18. stoljeću, odnosno uspoređuje kako su se s krizom i gladi u 18. stoljeću nosili s jedne strane nizinsko međimursko područje, a kako s druge strane brdsko-planinsko područje potkozarja. Tematski blok o odnosu ljudi i planina/gora zatvara izvorni znanstveni rad Boruta Batagelja iz Povijesnog arhiva iz Celja *Odkritje gora* pisan u cijelosti na slovenskom jeziku. Batagelj u svojem članku govori o strukturalnim promjenama shvaćanja i doživljavanja planina i gora u Sloveniji do početka 20. stoljeća - prije prosvjetiteljstva gore su smatrane i doživljavane kao prostori straha i općenito neugodnih iskustava, no nakon prosvjetiteljstva, i pogotovo do početka 20. stoljeća do kada su obavljena mnoga